

VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBA PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

BUVEINIŲ APSAUGAI SVARBIŲ TERITORIJŲ ATRANKOS KRITERIJUS ATITINKANČIOS VIETOVĖS „NEMUNO SLĖNIS TIES PALĖKIAIS“ (LTJUR0014) APSAUGOS ĮVERTINIMO ATASKAITA

2020 m. gruodžio 30 d. Nr. 82-15
Vilnius

1. Bendra Vietovės ar jos dalies apžvalga ir teisinis statusas.

Buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus atitinkanti vietovė „Nemuno slėnis ties Palėkiais“ (toliau – Vietovė) yra pietvakarinėje Lietuvos dalyje, Tauragės apskrityje, Jurbarko rajono savivaldybės, Jurbarkų ir Smalininkų seniūnijų teritorijoje bei Marijampolės apskrityje, Šakių rajono savivaldybės, Sudargo seniūnijos teritorijoje. Dešiniajame Nemuno upės krante Vietovė išsidėsčiusi Smalininkų miesto, Pašvenčio, Palėkių, Greičių, Kalnėnų kaimų (Jurbarko r.) teritorijose, kairiajame krante – Ramoniškių, Burgaičių, Grinaičių, Margiškių, Pervazninkų kaimų (Šakių r.) teritorijose. Vietovė apima 8,4 km ilgio Nemuno upės atkarpą kartu su upės slėnyje esančiomis senvagėmis, pakrantės krūmynais, pievomis ir miškais. Šiaurės vakarinėje dalyje Vietovė apima Šventosios upės slėnio dalį su pievomis ir miškais. Centrinio taško geografinės koordinatės (LKS-94 koordinacijų sistemoje): x 413608, y 6102431. Teritorijos plotas – 1130,06 ha.

2. Vietovės ar jos dalies biologinės ypatybės, natūralių buveinių ir saugomų rūšių apsaugos ir tvarkymo reikalavimai.

Išskirtinę Vietovės gamtinę vertę sudaro 14 tipų Europos Bendrijos (toliau – EB) svarbos gamtinės buveinės: 2330, *Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės* (2,33 ha), 3150, *Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis* (17,03 ha), 3270, *Dumblingos upių pakrantės* (0,09 ha), 6120, *Karbonatinių smėlynų smiltpievės* (1,36 ha), 6210, *Stepinės pievos* (14,43 ha), 6430, *Eutrofiniai aukštieji žolynai* (4,87 ha), 6450, *Aliuvinės pievos* (59,70 ha), 6510, *Šienaujamos mezofitų pievos* (92,28 ha), 7160, *Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės* (0,036 ha), 7220, *Šaltiniai su besiformuojančiais tufais* (0,35 ha), 9010, *Vakarų taiga* (35,59 ha), 9160, *Skroblynai* (18,06 ha), 9180, *Griovų ir šlaitų miškai* (17,91 ha), 91E0, *Aliuviniai miškai* (10,97 ha). Buveinės užima 275,01 ha plotą. Šių buveinių apsaugos ir tvarkymo reikalavimai nurodyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 patvirtintų Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų I priedo 9, 11, 15, 17, 18, 20, 21 ir 25 punktuose.

Vietovėje aptinkamos EB svarbos saugomos rūšys, kurios įrašytos į 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos II priedą: plikažiedis linlapis (*Thesium ebracteatum*), baltijos lašiša (*Salmo salar*), kartuolė (*Rhodeus sericeus*), paprastasis kirtiklis (*Cobitis taenia*), salatis (*Aspius aspius*) ir upinė nėgė (*Lampetra fluviatilis*). Šių rūšių buveinių apsaugos ir tvarkymo reikalavimai nurodyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 patvirtintų Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų I priedo 32, 43, 45, 46, 47 ir 48 punktuose.

3. Vietovės ar jos dalies žemės ir gamtos išteklių nuosavybė ir naudojimas.

Vietovėje 93,15 ha pievų buveinių yra privačios nuosavybės teise valdomoje žemėje, kuriai yra taikomi Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo apribojimai. Vietovėje išskirta 3,62 ha miškų buveinių, patenkančių į II miškų grupę – specialios paskirties miškus, kurie yra privačios nuosavybės teise valdomoje žemėje. Vietovėje 81,82 ha pievų, 78,91 ha miškų, 17,03 ha atviro vandens telkinių, 0,39 ha šaltinių ir 0,09 ha dumblingų pakrančių buveinių yra valstybei nuosavybės teise priklausančioje žemėje.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vandens įstatymo 4 straipsniu, Nemuno ir Šventosios upės, kaip paviršiniai vandens telkiniai, priskiriamos valstybinės reikšmės vidaus vandenims ir išimtinė nuosavybės teise priklauso valstybei. Nemuno upė neintensyviai naudojama rekreacijai ir laivybai, vykdoma mėgėjiška žvejyba.

Dalis Vietovėje esančių pievų buveinių (apie 130 ha) yra įvairiu intensyvumu naudojamos ūkinėms reikmėms (šienaujama ir/arba ganoma).

4. Faktinės ir potencialios grėsmės EB svarbos rūšims ir natūralioms buveinėms.

Antropogeninis vandens režimo pertvarkymas, paviršinių vandenių tarša, žemės ūkio kultūrų auginimo būdų pokyčiai sausumos buveinėse, šienavimo ir ganymo pievose nutraukimas, rūšių sudėties pokyčiai (sukcesija), tarprūšinė konkurencija, pievų buveinių vertimas dirbamais laukais, įvairaus tipo kirtimų vykdymas miškų buveinėse, Nemuno farvaterio gilinimo darbai ir grunto supylimas pakrantėse, šlaitų ir raguvų miškų bei šaltinių šiukšlinimas iš gretimų sodybų.

5. Vietovėje ar jos dalyje taikomų teisės aktų, teritorijų planavimo dokumentų, ūkinės veiklos planų ir projektų bei sutarčių nuostatos, kurios sumažina ar pašalina grėsmes.

Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, kurio VI skyriaus 3 skirsnio 95 straipsnyje nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, taikomos miško žemėje, 4 skirsnio 96 straipsnyje nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, taikomos natūraliose pievose ir ganyklose bei 6–8 skirsnių 98-100 straipsniuose nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, taikomos paviršiniuose vandens telkiniuose, jų apsaugos zonose ir apsaugos juostose. Šiuose straipsniuose nurodyti draudimai užtikrina Vietovėje aptinkamų EB svarbos natūralių buveinių ir rūšių buveinių apsaugą.

Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, kurio 3 straipsnio 1 dalies 3 punktą bei 11 straipsnio 8 dalis reglamentuoja, kad bet kokie projektai dėl planuojamos ūkinės veiklos būtų įvertinti Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo nustatyta tvarka, įvertinant ar numatoma veikla gali daryti reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijoje saugomoms gamtinėms vertybėms.

Jurbarko rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano, patvirtinto Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2008 m. kovo 27 d. sprendimu Nr. T2-81 sprendinių konkretizavime „2. Kraštovaizdžio apsauga ir tvarkymas“ nurodoma, kad Vietovė patenka į nacionalinę svarbą turinčio Nemuno žemupio migracinio koridoriaus atkarpą Seredžius–Raudonė–Jurbarkas–Viešvilė. Vietovė taip pat patenka į regioninę svarbą turinčio Šventosios upės slėnio migracijos koridoriaus atkarpą. Šakių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime, patvirtintame Šakių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. balandžio 28 d. sprendimu Nr. T-136 nurodoma, kad Vietovė patenka į nacionalinės reikšmės migracijos koridorių, apimančią Nemuno slėnį kartu su stipriai smulkių upelių slėniais ir raguvomis suskaidytu apyslėniu. Migracijos koridorius yra gamtinio karkaso dalis ir tai atitinka Saugomų teritorijų įstatymo 22 straipsnio 4 dalį, kurioje pabrėžiama, kad biologinės įvairovės apsaugai gamtinio karkaso teritorijose gali būti išskiriamas ekologinis tinklas, jungiantis didžiausią bioekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijos koridorius. Išskiriant gamtinį karkasą, atsižvelgiama į būtinybę užtikrinti „Natura 2000“ tinklo ekologinį vientisumą, sukuriant ar išsaugant kraštovaizdžio elementus, kurie būtų svarbūs laukinei faunai ir florai.

6. Rekomendacija dėl BAST statuso suteikimo.

Atsižvelgdami į tai, kad Vietovė yra svarbi EB svarbos natūralių buveinių ir rūšių bei jų buveinių apsaugai ir įvertinę, kad šių gamtinių vertybių apsaugą užtikrina vietovėje taikomų teisės aktų nuostatos bei su Vietove susijusių teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai, rekomenduojame patvirtinti buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus atitinkančios vietovės „Nemuno slėnis ties Palėkiais“ (kodas LTJUR0014) ribas ir suteikti jai buveinių apsaugai svarbios teritorijos statusą.

PRIDEDAMA. Siūlomo tvirtinti BAST ribų žemėlapis (nuoroda parsisiųsti https://www.dropbox.com/sh/u0t5sk5sb140qjm/AADrR2pBkoH1CdTqfsaqE8-Ia/nemuno_slėnis_ties_palekais?dl=0&subfolder_nav_tracking=1).

Direktorius

Albertas Stanislovaitis